

Obawy przed zakażeniem koronawirusem i ocena działań rządu w styczniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnich tygodniach widoczna jest stabilizacja liczby rejestrowanych przypadków zakażenia SARS-CoV-2. Pewne nadzieje na opanowanie pandemii i powrót do normalnego życia przyniosło rozpoczęcie w końcu grudnia programu szczepień przeciwko COVID-19. Jednocześnie jednak pod koniec grudnia – wbrew wcześniejszym zapowiedziom – zwiększyły się ograniczenia i restrykcje w funkcjonowaniu życia społecznego i gospodarczego¹.

OBAWY PRZED ZAKAŻENIEM KORONAWIRUSEM

Niepokój dotyczący możliwości zarażenia się koronawirusem najpowszechniej i najmocniej wyrażano w okresie szczytu rejestrowanych w Polsce zakażeń, a więc w drugiej połowie października i – przede wszystkim – w listopadzie. Odsetek obawiających się zarażenia sięgał wówczas 68–69%. W grudniu niepokój z tym związany zmniejszył się i od tego czasu utrzymuje się na podobnym poziomie. Zarażenia obawia się ogółem 66% dorosłych Polaków, w tym 22% deklaruje, że bardzo się go boi.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (368) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

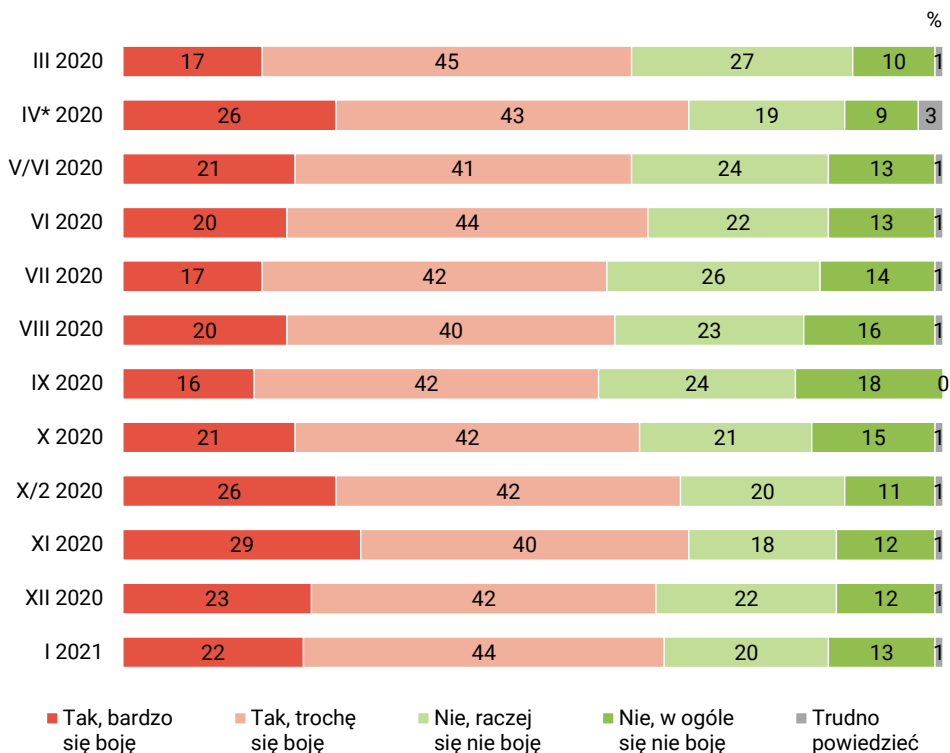
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 stycznia 2021 roku na próbie liczącej 1150 osób (w tym: 44,1% metodą CAPI, 42,8% – CATI i 13,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

* Badanie przeprowadzone w czasie lockdownu na próbie internautów

Skala obaw przed zarażeniem zależy przede wszystkim od wieku badanych. Im starsi respondenci, tym częściej i silniej niepokoją się możliwością zakażenia. Wśród osób poniżej 35. roku życia zarażenia obawia się mniej niż połowa (45%), zaś wśród mających co najmniej 55 lat – ponad cztery piąte (81%). Z wiekiem, który najsilniej określa skalę obaw przed koronawirusem, związana jest aktywność na rynku pracy. Częstością i nasileniem obaw wyróżniają się osoby niepracujące (boi się ogółem 74% spośród nich). Możliwością zakażenia niepokoi się ogółem 84% emerytów, a także 79% rencistów.

Obawy przed zakażeniem różnicuje także płeć: częściej wyrażają je kobiety (72%) niż mężczyźni (58%) – zob. tabelę aneksową 1.

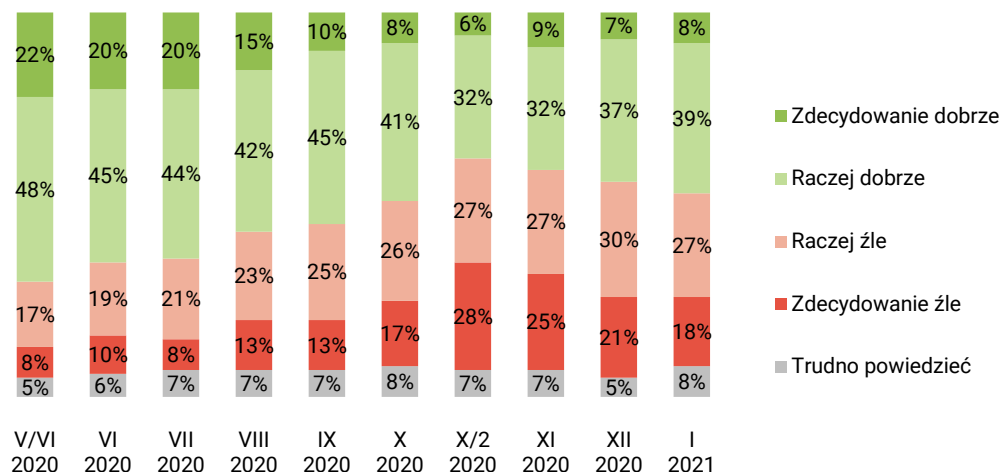
JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

Skuteczność działań rządu w zwalczaniu epidemii najgorzej oceniano w drugiej połowie października. Od tego czasu opinie o efektywności działań rządu sukcesywnie się poprawiają. Obecnie ogółem 47% badanych (o 3 punkty procentowe więcej niż w grudniu 2020 roku i o 9 punktów więcej niż drugiej połowie października) uważa, że rząd dobrze radzi sobie ze zwalczaniem epidemii. Działania rządu w tym zakresie krytykuje 45% ankietowanych (o 6 punktów mniej niż w grudniu i o 10 punktów mniej

niż w drugiej połowie października). Tym samym odsetek zadowolonych z efektów pracy rządu w tym obszarze po raz pierwszy od trzech miesięcy przewyższa (choć bardzo nieznacznie) odsetek niezadowolonych.

CBOS

RYS. 2. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Opinie o skuteczności rządu w walce z epidemią są wyrazem stosunku do urzędującej ekipy i zależą w głównej mierze od orientacji politycznej i – szerzej – światopoglądowej. Zadowolona z działań podejmowanych przez rząd jest większość badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (69%), natomiast większość identyfikujących się z lewicą (71%) ocenia je źle. Ponadto opinie o działaniach rządu są tym lepsze, im częstszy udział badanych w praktykach religijnych.

W elektoratach działania rządu mające na celu zwalczanie epidemii pozytywnie oceniają potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (oraz partii koalicyjnych). Sympatycy pozostałych ugrupowań są na ogół krytyczni w opiniach na temat polityki rządu w tym zakresie.

TABELA 1

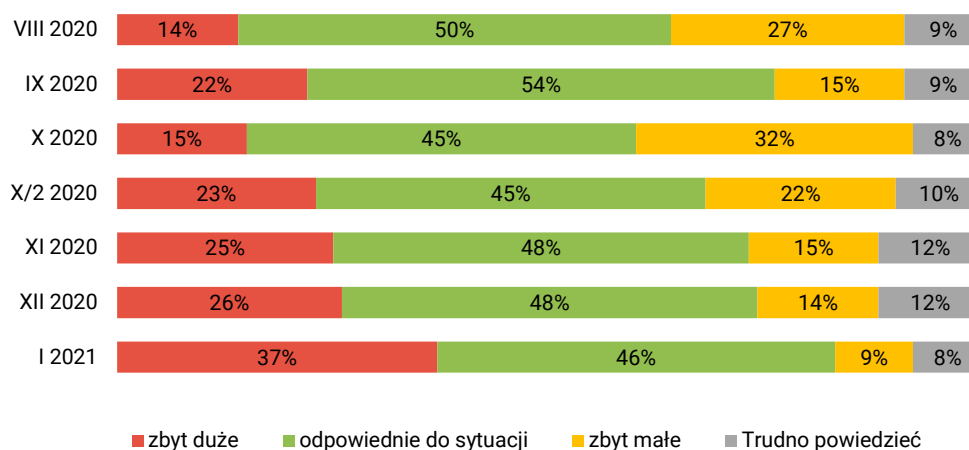
Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	92	6	2
Polska 2050 Szymona Hołowni	27	70	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	21	75	4
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	17	81	2
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	8	85	7

Starania rządu doceniają przede wszystkim osoby w wieku 55+ (63%), mieszkańcy wsi (59%), badani z wykształceniem podstawowym (59%) i zasadniczym zawodowym (64%), respondenci o miesięcznych dochodach *per capita* od 1000 do 1999 zł (57%). Krytyczni w ocenie skuteczności urzędującego gabinetu w zwalczaniu epidemii są w głównej mierze ludzie młodzi: do 24. roku życia (63% ocen negatywnych), a także badani mający od 25 do 44 lat (59%), mieszkańcy największych miast (66%), osoby stosunkowo dobrze wykształcone i sytuowane (63% respondentów z wykształceniem wyższym, 64% mających do dyspozycji miesięcznie co najmniej 3000 zł *per capita*) – zob. tabelę aneksową 2.

Po przedświątecznym okresie poluzowania obostrzeń (umożliwienia funkcjonowania sklepów i usług w galeriach handlowych) od 28 grudnia 2020 roku nastąpiło ponowne zaostrzenie restrykcji (m.in. zamknięto galerie handlowe i stoki narciarskie, zlikwidowano możliwość korzystania z hoteli podczas wyjazdów służbowych). Ograniczenie życia społecznego i gospodarczego w okresie noworocznym i przyspieszonych ferii szkolnych pogłębiło – jak się wydaje – społeczną frustrację związaną z restrykcjami. Wprawdzie największy odsetek badanych (46%) uważa obowiązujące przepisy za adekwatne do sytuacji, to jednak od grudnia ubiegłego roku przybyło osób postrzegających je jako nadmierne (o 11 punktów procentowych, z 26% do 37%). Tym samym odsetek oceniających istniejące ograniczenia jako zbyt duże jest ponadczterokrotnie większy niż odsetek uważających je za zbyt małe (9%).

CBOS

RYS. 3. Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:

Stosunek do istniejących ograniczeń zależy przede wszystkim od wieku. Za zbyt daleko idące uważa je ponad połowa osób do 44. roku życia (51%). Wśród mających od 45 do 54 lat tylko nieznacznie większy odsetek uznaje je za adekwatne do okoliczności (43%) niż za nadmierne (40%). W ocenie starszych respondentów – w wieku 55+ (62%) – istniejące obostrzenia są odpowiednie do sytuacji.

Na ocenę obowiązujących ograniczeń ma także wpływ orientacja polityczna. Za odpowiednie do sytuacji uznają je przede wszystkim ankietowani deklarujący prawicowe poglądy polityczne (61%), zdecydowanie najrzadziej zaś ludzie identyfikujący się z lewicą (28%), spośród których blisko połowa uważa wprowadzone obostrzenia za zbyt duże (48%) – zob. tabelę aneksową 3.

W potencjalnych elektoratach jedynie wśród zadeklarowanych wyborców Prawa i Sprawiedliwości dominuje przekonanie, że istniejące ograniczenia są adekwatne do sytuacji. Za nadmierne uznają je już nie tylko zwolennicy Konfederacji Wolność i Niepodległość, ale także mniej więcej połowa potencjalnych wyborców Lewicy, Polski 2050 Szymona Hołowni oraz Koalicji Obywatelskiej.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	75	15	5	5
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	53	11	16	20
Polska 2050 Szymona Hołowni	49	29	12	10
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	45	33	13	9
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	13	78	7	2

Stosunek do obowiązujących ograniczeń jest określony przez poziom obaw przed zarażeniem koronawirusem. Im są one mniejsze, tym częstsze przekonanie o zbyt daleko idących restrykcjach.

TABELA 3

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?*	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, bardzo się boję	18	58	13	11
Tak, trochę się boję	31	52	7	10
Nie, raczej się nie boję	53	32	9	6
Nie, w ogóle się nie boję	62	26	7	5

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

OCENA WSPARCIA DLA FIRM I PRACOWNIKÓW

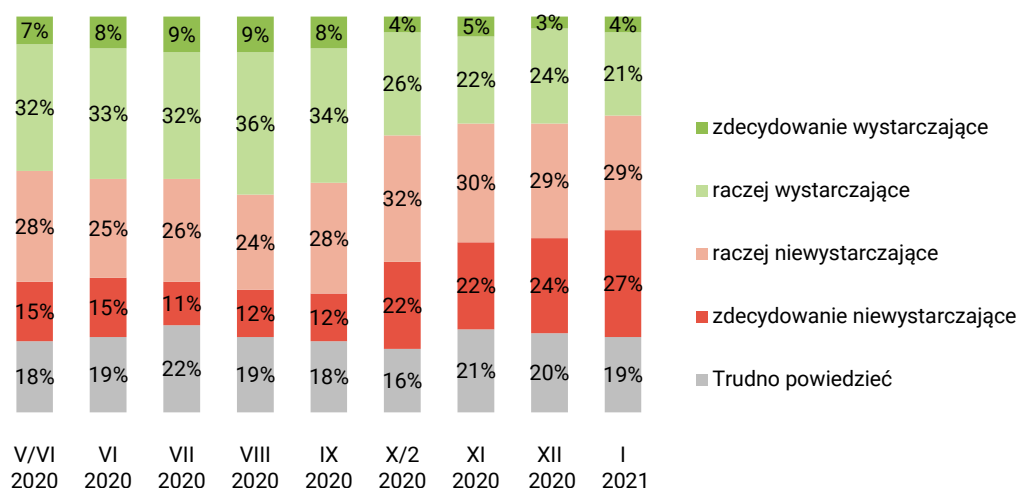
Rozwój epidemii i ograniczenia w działalności gospodarczej stworzyły potrzebę podjęcia przez państwo dalszych działań mających na celu wsparcie przedsiębiorstw i pracowników. W grudniu 2020 roku weszła w życie tzw. tarcza branżowa – umożliwiająca ubieganie się o pomoc (o dodatkowe świadczenie postojowe, dofinansowanie miejsc pracy, dotację w wysokości 5 tys. zł oraz zwolnienie z opłacania składek na ZUS) przedsiębiorcom w założeniu najbardziej dotkniętym skutkami drugiej fali

pandemii COVID-19. Wsparcie (w postaci m.in. subwencji, dofinansowania kosztów stałych oraz pożyczek) można uzyskać także w ramach kolejnej tarczy finansowej Polskiego Funduszu Rozwoju. Krytycy przyjętych rozwiązań wskazują jednak, że nie wszyscy potrzebujący pomocy będą mogli na nią liczyć oraz nie wszyscy zdążą z niej skorzystać.

O ile ogólne opinie o skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii sukcesywnie się poprawiają, o tyle oceny skali wsparcia państwa dla firm i ich pracowników są najgorsze z dotychczasowych. Jednie co czwarty ankietowany (25%, o 2 punkty mniej niż w grudniu ubiegłego roku) uważa, że przedsiębiorstwa i pracownicy otrzymują wystarczające wsparcie. Ponad połowa (56%, o 3 punkty więcej niż miesiąc temu) ocenia, że działania rządu w tym zakresie są niedostateczne.

CBOS

RYS. 4. Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:

Przekonanie, że pomoc państwa dla przedsiębiorstw i pracowników jest niewystarczająca, szczególnie często wyrażają osoby do 44. roku życia (69%), mieszkańcy największych miast (71%), badani z wykształceniem średnim (62%) i wyższym (70%), ankietowani stosunkowo dobrze sytuowani: o miesięcznych dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł (69%). Biorąc pod uwagę sytuację zawodową, widać, że do osób najbardziej krytycznych wobec polityki rządu w tym zakresie należą m.in. właściciele firm (72%) oraz pracownicy usług (73%). Działania mające na celu pomoc firmom i pracownikom względnie najlepiej oceniają osoby starsze: w wieku 65+ (36% z nich uznaje je za wystarczające), badani z wykształceniem podstawowym (38%) i zasadniczym zawodowym (36%), ankietowani o miesięcznych dochodach *per capita* od 1000 zł do 1499 zł (34%), a w grupach społeczno-zawodowych – rolnicy (36%).

Istotne znaczenie w tej kwestii ma orientacja polityczna. Działania rządu mające na celu wsparcie firm i przedsiębiorców za wystarczające uznaje przeszło dwie piąte badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (43%), natomiast większość ankietowanych identyfikujących się z lewicą (77%) lub politycznym centrum (64%) uważa je za niedostateczne – zob. tabelę aneksową 4.

Przekonanie, że pomoc państwa dla firm i pracowników jest wystarczająca, podziela większość sympatyków Prawa i Sprawiedliwości. Zwolennicy ugrupowań opozycyjnych są na ogół przeciwnego zdania.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Czy działania rządu mające na celu pomoc polskim firmom i ich pracownikom są:		
	wystarczające	niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	60	21	19
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	8	85	7
Polska 2050 Szymona Hołowni	7	81	12
Lewica (Nowa Lewica – dawniej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	6	86	8
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	5	91	4

***

Ustabilizowanie liczby notowanych przypadków zakażenia koronawirusem i – prawdopodobnie – rozpoczęcie szczepień przyczyniają się do poprawy ocen skuteczności rządu w zwalczaniu epidemii. Jednocześnie wyniki badania pokazują, że coraz więcej Polaków jest zmęczonych istniejącymi ograniczeniami oraz ma poczucie, że wsparcie państwa dla firm i pracowników ponoszących z tego powodu straty jest niewystarczające.

Opracowała

Beata Roguska